

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitulvm XXVII. Postulasti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

& tradit Gl. recepta in c. 3. in fine causa 7. q. 1. & latè hic explicat Felin. n. 1. Auffrerijs in Capell. Tholo. q. 491. Sensus traditæ doctrinæ est, quod qui à Iudice se spoliatus, seu possessione priuatum ostendit, non illicò seu ante omnia restituitur, sicuti si ab alio spoliatus esset: sed priùs cognoscendum de causa priuationis, seu ablata possessionis: Neque enim vis, seu violentia censetur, quam magistratus rectè, ac licitè intulit. l. 3. ff. Quod metus causa. Semper autè in dubio pro magistratu, seu iudice præsumptio est, quod rectè processerit, donec contrarium ostendatur, arg. c. quid culpatur 4. causa 23. q. 1. & tradit Gl. cit.

3 Limitari debet doctrina: Si Iudex extra iudicialiter aliquem possessione priuet, aut non seruato iuris ordine, v. g. possessorem, cuius colorata possessio est, non citando, aut defensiones eius audiendo, & quotiescunque notorium est, Iudicem iniuste possessorem deiecit: in his casibus Iudex censeri debet vt priuatus: & ideo ab eo spoliatus incontinenti restitui debet, sicuti docet Abb. in c. conquerente, de ressit. spoliatorum, latè Felin. hic cit. n. 1. Capella, & ibi Auffrerijs in cit. q. 491.

4 NOTANDUM III. Præter alias, diuæ causæ sunt, ob quas rescriptum iustitiæ obreptitium fit per taciturnitatem veri: Prima, si impetrans mentionem non fecerit excommunicationis, quæ affectus est: Nam rescriptum Papæ ab excommunicato impetratum ipso iure irritum est, adeòque adest inhabilitas ex parte impetrantis, aut recipientis rescriptum, c. 1. hoc tit. in 6. Altera, si quis tanquam à Iudice priuatus, seu possessione sua amotus, causam amotionis non exprimat. Ita sumitur ex textu huius c. & fuse declarat Glossa hic ver. excommunicationis, & seq. Gl. ver. viribus carere.

CAPITVLVM XXVII.

Postulasti.

PARAPHRASIS.

Episcopus Veratimensis quæsiuit ex Innoc. III. Si à Sede Apostolica literas iuxta for-

mam cap. cum secundum Apostolum, acciperet: quibus iuberetur beneficium alicui prouideri, qui ex Vicariæ perpetuæ prouentibus, & proprio patrimonio commodè sustentari potest: an tales literas exequi deberet. Resp. Innocent. subreptitijs censendas esse, quippe impetratas tacita veritate, quam si Papa cognouisset, probabiliter non ita scripsisset. nam huiusmodi literæ à Sede Apostolica emanant pro clericis pauperibus, nullumque beneficium habentibus: qui autem Vicariam perpetuam obtinet, ecclesiastico beneficio non caret. Accedit, quod neque literas gratiosas dare solet Papa, vt beneficium conferatur alicui, qui antea aliquid habet, nisi de eo mentionem faciat.

SUMMARIVM.

1. *Litera beneficiales alia sunt Iustitiæ, alia Gratia.*
2. *Rescriptum iustitiæ obreptitium est, si impetrans mentionem in eo non fecerit patrimoni, ad quod ordinatus est, vel beneficij, quod obtinet.*
3. *Causa impulsua cessatio non viciat rescriptum.*
4. *Intruso idem beneficium, in quod se intrusit, impetrante, tacitè à intrusione, rescriptum est obreptitium.*
5. *Assensus beneficium per laicam potestatem, incapax sit eiusdem canonice assequendi.*
6. *Si intrusus in vno beneficio, quod illicitè, non autem de manu laici acceptum possidet, aliud beneficium impetret, tacitè à intrusione, solâque possessione beneficij expressa, valida videtur esse impetratio.*
7. *Abque titulo beneficij clericus in sacris ordinari non debet, nisi ex patrimonio, vel aliunde commodam, & prouisione sui status honestam habeat sustentationem.*

PRO intellectu huius c. sciendum est, literas beneficiales, id est, quibus à Papa beneficium alicui prouideri, aut conferri mandatur,

atur, alias esse iustitiæ, & alias gratiæ. Literæ *iusiuræ* (aliàs *pauperum* appellantur, item in *forma communi*,) quæ iuxta formam c. cum secundum 16. de præb. scribuntur pro clericis pauperibus, siue ijs, qui ab Episcopo sine beneficio aut patrimonio sufficiente, contra canones ordinati sunt. Quamobrem Pontifex pro his clericis, exigente iustitiâ scribere solet, ut ipsis prouisio, seu beneficij collatio fiat. Literæ autem *gratiæ*, seu *gratiôsè* appellantur, quæ pro alijs, non pauperibus seu indigentibus clericis, è Curia Romana emanant. Ita Ioan. Andr. & Abb. & alij hîc, Rebuffus in praxi benefic. de differentijs inter rescripta gratiæ & iustitiæ, n. 31. & videri potest c. si pauper 31. de præbend. in 6.

2 NOTANDUM È Rescriptum iustitiæ, seu in forma communi clericorum pauperum obreptitium est, si in eo mentio non fiat patrimonij, ad quod impetrans ordinatus est; vel ecclesiastici beneficij, quod obtinet: Quare Episcopus, aliâ siue cui prouisio mandatur, exequi non tenetur. Hoc est præceptum intentum huius c.

Aduertendum hoc loco, quod hîc Felinus tradit n. 5. In impetratione rescripti gratiæ faciendam non esse mentionem prius obtentæ pensionis clericalis, aut præstimonij, si beneficia non sint, sed tantum loco stipendij, prout etiam ex communi docet Capella Tholos. q. 473. At verò in rescripto iustitiæ, siue secundum formam pauperum, mentionem eorum fieri oportere: Alioquin obreptitium erit; saltem, ut per exceptionem peremptoriam infringi possit, si contra ordinatorem impetratum fuerit; quantumquidem per eiusmodi prouentus causa paupertatis tollitur. Imò ipso iure irritæ erunt tales literæ, si non contra ordinatorem tanquam contentiosæ dirigantur; sed simpliciter mandetur alicui, ut clerico, tantquam pauperi, prouideat: Tum enim quasi gratiôsè iudicari debent; quibus id proprium est, ut ipso iure propter obreptionem irritæ censi debeant, prout supra aliquoties dictum, & sumitur ex l. 1. ff. de natalibus rescriptis. Videri etiam potest Ioann. Andr. hîc

& Abbas nunt. 7. Imola nunt. 7.

Ex hoc porro c. verbis ijs, *Et habente beneficij sufficientis subsidium*, non pauci Doctores, Imola hîc n. 4. Felin. n. 1. Abb. n. 1. Rodriq. tom. 2. regul. qq. q. 59. a. 5. Azor tom. 2. mor. Instit. lib. 6. cap. 3. q. 20. §. Alij verò, & alij apud Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 21. n. 10. regulam tradunt, rescripta, saltem beneficialia, per taciturnitatem veri ad rem per se & intrinsecè pertinentis, obreptitia fieri, si id tacitum fuerit, quod si cognouisset Princeps, difficiliùs rem petitam concessisset: siue, ut alijs verbis dicam, non tantum si taciturnitas veri sit causa finalis concessionis, quia eâ remotâ, adeoque habitâ cognitione veritatis, Princeps non concessisset; sed etiam, si sit causa duntaxat impulsua, quia si rem tacitam sciuisset Princeps, concessisset quidem, sed difficiliùs, vitari rescriptum. At præstat, ut adhareamus doctrinæ, quam tradidi supra in c. super literis 20. hoc tit. & in Theol. mor. lib. 1. tr. 4. cap. 22. n. 19. Rescriptum obreptitium non esse, si Princeps rem petitam, cognitâ veritate, eodem modo ac formâ concessisset, licet difficiliùs; dummodò neque ius, nec Curia stylus veri expressionem requirat, prout videre licet apud Sanchez cit. disp. 21. concl. 1. & seqq.

Neque obstant verba huius c. finalia: *Sensus enim eorum est, quod Pontifex non solet scribere pro habente sufficienti beneficio, ut ei alterum conferatur, nisi de priorum mentionem faciat.* Fuit itaque taciturnitas vicariæ perpetuæ causa finalis concessionis; seu qua sublata, id est, si sciuisset Papa veritatem, nullatenus ita scripisset. Præterquam quod & stylus Curia huiusmodi expressionem postulet, prout etiam colligitur ex c. cum adeo 17. hoc titulo c. si motu 23. eod. in 6.

Ex his, & quæ dicta sunt in cit. c. super literis, resoluitur *QUESTIO*, quam hîc tractat Felin. in fine c. *Utrum rescriptum gratiæ beneficialis datum pro Titio, qui se antea in beneficium intruserat, administrationem & fructus eius non canonicè adepti capiendos, subreptitium & irritum censi debeat?* Resp.

P 3

ex

ex doctrina Card. Zabarellæ, & Petr. de Ancharano apud Felin. citato loco, Auffrerij in quæst. 484. Capell. Tholof. & Dico I. Si quis idem beneficium, in quod se intrusit, tacita intrusione, impetrauit, obreptitium est rescriptum, secundum omnes. Quia intrusio est canonicum impedimentum, inhabilitans personam ad assequendum beneficium: Collatio autem irrita est, si fiat ei qui ipso iure inhabilis existit. Dixi de hac re in Th. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 15. n. 3.

5 Dico II. Si quis per laicam potestatem ecclesiasticum beneficium assecutus sit, itidem incapax fit eiusdem canonicè assequendi, argum. c. quisquis 43. de elect. & docet ex communi Syl. ver. beneficium 3. num. 1. Consequenter, nisi in rescripto, seu concessione beneficii exprimaturs inhabilitas ista, adeoque tollatur, irrita erit impetratio. Ex quibus etiam apparet, quod in his duobus casibus Papa saltem non tali modo ac forma scripsisset, si intrusionis vitium sciuisset.

6 Dico III. Si intrusus in vno beneficio, quod illicitè, non autem de manu laici acceptum possidet, aliud beneficium impetret, non factà mentione intrusionis, sed tantum quod beneficium possideat, videtur esse valida impetratio, prout præter Zaburr. & Anchar. etiam Felin. concludit hic in fine; Quia licet expressio intrusionis retraheret Papam à concessione alterius beneficii, tamen expressio intrinsecè non pertinet ad rescriptum; cum per id dicta intrusio purgari non debeat, (ait Felin.) prout accidit in duobus prioribus casibus. Et his consentiunt ea quæ supra dixi in cit. c. super literis, quod taciturnitas veri non vitiet gratiæ rescriptum, si rei impetratæ intrinseca non sit, tamen cognitâ eâ veritate, Princeps gratiam non concessisset.

7 NOTANDVM II. circa ver. *commodè* & ver. *competenter*, quod clericus in sacris absque titulo beneficii ordinari non debet, nisi ex patrimonio, vel aliunde commodam, & considerato statu honestam habeat sustentationem. Bene enim annotauit Gl. in c. vn. §. Sanè, ver. absq. penuria, de statu Regul. in 6. Abb. hic not. 2. & in c. 1. n. 4. de Institut.

Felin. hic n. 3. quod alia sit sustentatio necessaria, quæ mendicitatem excludit; alia autem sustentatio congrua, secundum qualitatem status & personæ: Et inferuire id potest pro intellectu rescriptorum, in quibus conditio apposita est, *Si persona verè pauper est*. Nam in materia largæ interpretationis, seu gratiæ Principis, verificabitur, si persona congruam, siue decentem sustentationem non habeat, considerato statu suo, liberis & familia, quam alere cogitur, &c.

CAPITVLVM XXVIII.

Nonnulli.

PARAPHRASIS.

Quidam literas à Sede Apostolica impetrant ad iudices valde remotos; quamobrem reus ne laboribus aut sumptibus premeretur; vel cedere, vel vexationem redimere cogebatur. Ideo in Concilio Lateran. sub Innoc. III. decretum est, ne quis ultra duas dietas, id est, iter duorum dierum extra diocesan suam per literas Apostolicas trahi possit: exceptis duobus casibus: Primus, si vtraque pars consentiat. Secundus, si in literis Apostolicis constitutioni illi expressè derogetur. Vide quæ dicam in c. Statutum 1. hoc tit. in 6.

SUMMARIVM.

1. *Reus ad iudicium è loco remoto cum magnis sumptibus & laboribus citandus non est: nisi necessitas, aut causa grauitas postulet.*
2. *Vi huius constitutionis non potuit quis ad iudicium citari ultra duas dietas extra suam diocesan, nisi de consensu partis, vel cum expressa mentione in rescripto & derogatione constitutionis.*
3. *Novo iure sufficit & requiritur una dieta cum consensu expresso vtriusque partis, qua debet numerari à finibus diocesis.*

4. Fa.